

ACTIVITEITENOVERZICHT 2007

OPENBARE VLAAMSE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ

Samen maken we morgen mooier

ACTIVITEITENOVERZICHT 2007

INHOUD

DE OVAM IN HET VLAAMSE MILIEULANDSCHAP	6
ORGANISATIESTRUCTUUR 2008	7
BELEIDSEVOLUTIE	8
AFVALBEHEER. EEN BELEID CONTINU IN BEWEGING	10
BODEMBEHEER. EEN BELEID DAT HET BUITENLAND ONS NOG STEEDS BENIJDT	24
KLACHTENMANAGEMENT	38

**“Mijn wens: de OVAM wordt de best
werkende en meest klantvriendelijke
organisatie in Vlaanderen.”**

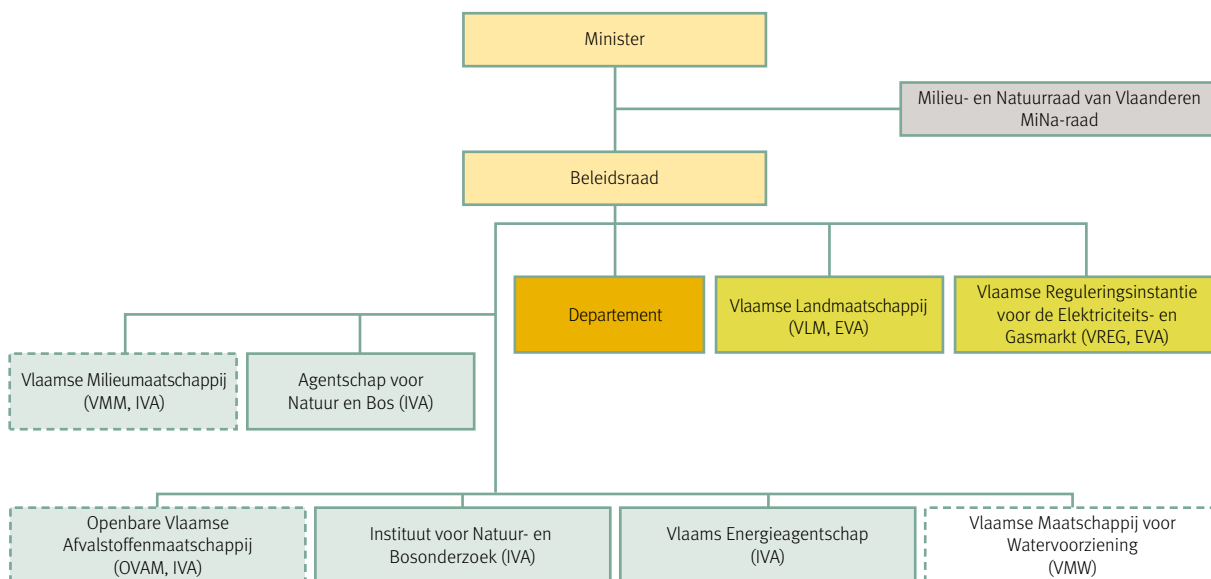
Henny De Baets
Administrateur-generaal

DE OVAM IN HET VLAAMSE MILIEULANDSCHAP

Het Vlaamse Gewest is verantwoordelijk voor het leefmilieu. Het is de Vlaamse minister van Leefmilieu die het beleid voert, terwijl de Vlaamse Regering de eindbeslissingen neemt en het Vlaams Parlement ze controleert. Aan het beleid gaat heel wat voorbereidend werk vooraf en natuur-

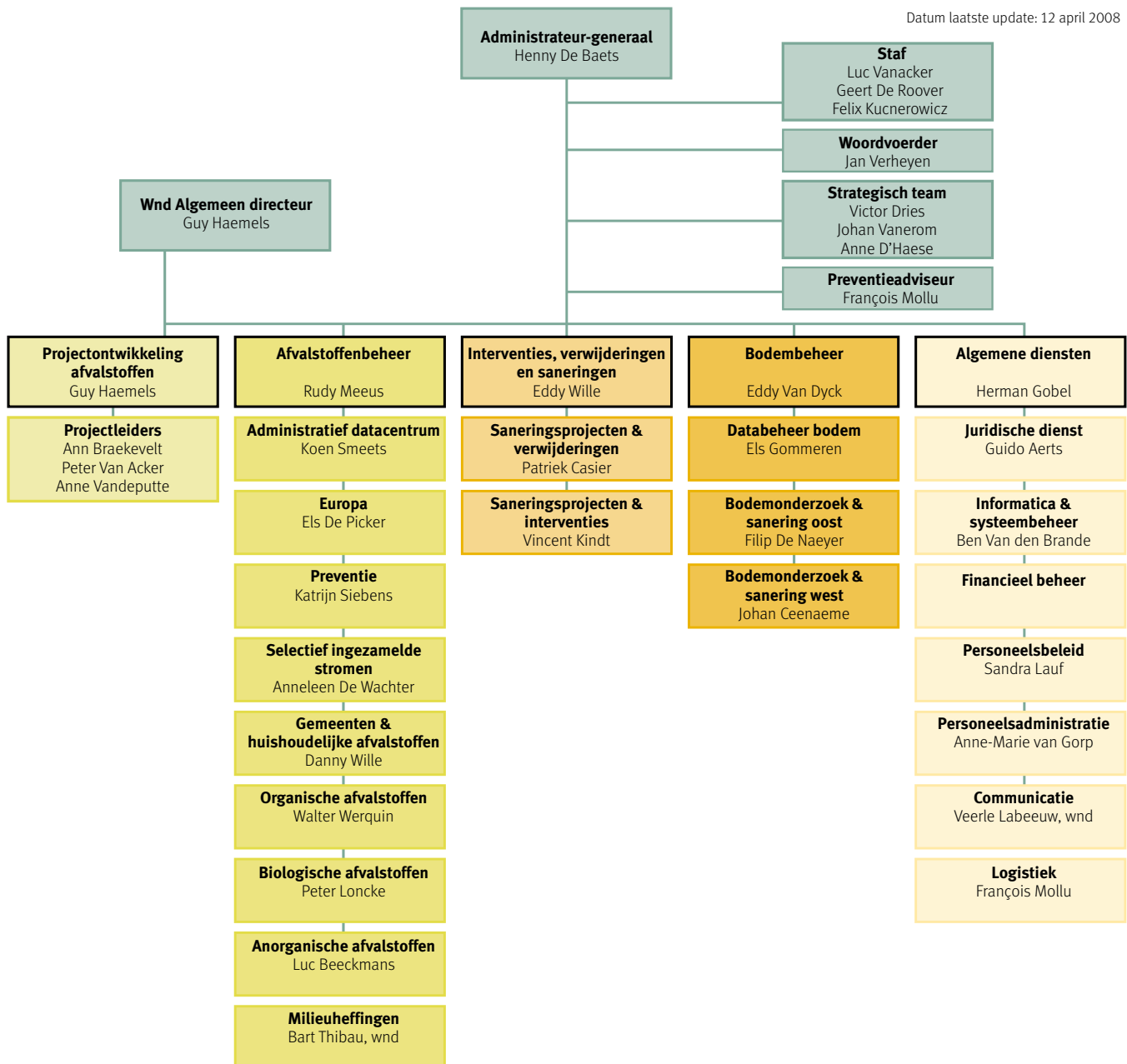
lijk is ook de uitvoering van dit beleid een hele opgave. De minister kan hiervoor rekenen op een administratie en een aantal instellingen waaronder de OVAM, een IVA of intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid. De structuur waarbinnen de OVAM opereert ziet er zo uit:

ORGANISATIESTRUCTUUR 2008

De OVAM heeft zijn organisatie afgestemd op de nieuwe uitdagingen die zich aandienen. Deze structuur ziet er anno 2008 als volgt uit.

Datum laatste update: 12 april 2008

BELEIDSEVOLUTIE

De Vlaamse overheid heeft in 2000 'Beter Bestuurlijk Beleid' als veranderingstraject opgestart met als bedoeling de relatie tussen overheid, burger en bedrijven aan te passen aan de eigentijdse maatschappelijke uitdagingen. Eén van de resultaten hiervan is het afsluiten in 2007 van een eerste beheersovereenkomst voor de OVAM, met als looptijd 2008-2010.

De beheersovereenkomst wordt vertaald in jaarlijkse ondernemingsplannen met doelstellingen, actieprogramma's en verwijzing naar de financiering ervan. Bij de opmaak van de beheersovereenkomst is duidelijk gebleken hoe belangrijk strategieontwikkeling is. Daarom is een Strategisch Team geïnstalleerd op het niveau van de administratie-generaal.

MILIEUBELEIDSPLAN

Het MINA-plan 3+ (2008-2010) is de voorzetting van het MINA-plan 3 met enkele beperkte wijzigingen. In 2011 moet er wel een nieuw MINA-plan zijn. Dit MINA-plan 4 moet afgestemd zijn op het volgende regeerakkoord en de beleidsnota. Daarvoor is een traject uitgestippeld. Het is de bedoeling dat het merendeel van het werk achter de rug is als de nieuwe Vlaamse Regering wordt gevormd omdat dit document vaak de basis vormt voor de beleidsnota.

ORGANISATIEONTWIKKELING

Met het programma 'Organisatieontwikkeling' – opgestart in 2004 – legt de OVAM in eerste instantie de klemtoon op beheer, nl. afstemming van processen, kwaliteitsborging, risicomangement, personeelsplanning, competentiebeheer, controle over kennis en interne informatiestromen. Dit alles resulteerde in een strategie en concrete projecten met vastlegging van de vijf waarden voor de OVAM.

De algemene doelstellingen uit de beheersovereenkomst hebben grotendeels te maken met de organisatieontwikkeling. Zo is er sprake van onderlinge samenwerking, kwaliteitsbeleid, aantrekkelijke werkgever, diversiteitsbeleid, duurzaam aankoopbeleid en interne milieuzorg, beheersrapportering, interne controle en meten van beleidseffecten.

Om hieraan invulling te geven, zijn een aantal concrete plannen uitgewerkt, zoals de ontwikkeling van een 'disaster en recoveryplan', een project rond 'prestatie-meetsystemen' en de uitwerking van een nieuw personeelsplan gebaseerd op een accurate inventaris van de OVAM-processen. Ook is een totaal nieuw intranet gelanceerd met het Document Management Systeem als ruggengraat.

VAN STRATEGISCH PLAN NAAR BEHEERSOVEREENKOMST

Anderhalf jaar sierde de poster-campagne rond het strategisch plan de OVAM-gangen. Intussen is er heel wat water naar de zee gevloeid. Het strategisch plan diende als inspiratiebron voor een andere mijpaal: de eerste beheersovereenkomst van de OVAM met de Vlaamse Regering. "De beheersovereenkomst belangt ons allemaal aan", zo meent Henny De Baets. "Het beeld van de medewerker die met z'n puzzelstukje bijdraagt aan het grotere geheel, blijft treffend. Iedere afdeling, dienst, cel en medewerker is immers noodzakelijk om onze engagementen waar te maken."

Henny De Baets
Administrateur-generaal

"Ambities en grenzen formeel vastleggen, is voor een organisatie een goede zaak."

PIJLERS:

- organisatieontwikkeling
- bodembeheer
- materialenbeheer
- afvalbeheer

Lees meer op het intranet.

SAMENWERKEN
AAN EEN DUURZAME OPLOSSING VOOR AFVAL EN BODEM

Kwaliteit is belangrijk en dus streeft de OVAM naar het behalen van een kwaliteitslabel voor haar formulieren. In dat verband is ook de 'formulierenwebsite' verder uitgebouwd. De OVAM tekende het bestaande integriteitskader uit en onderzoekers van de KULeuven deden een integriteitsmeting. Via het Strategisch Plan Externe Communicatie heeft de OVAM een nieuwe kijk op de beleids- en bedrijfscommunicatie.

OPTIMA

Om de werking van de OVAM beter te beheersen, is het noodzakelijk om de inzet van alle medewerkers in kaart te brengen. 'Optima' is de naam van het OVAM-project dat hieraan vorm moet geven.

De OVAM begon met de belangrijkste processen, zo'n 240, uit te tekenen en te documenteren. De volledige organisatie werkte hieraan mee. Tijdens deze oefening konden de medewerkers voorstellen tot verbetering formuleren.

In een volgende stap werd de inzet van de medewerkers gekoppeld aan deze processen. Zo verkreeg de OVAM een beeld over de bestaande toestand.

De verwachtingen van alle belanghebbenden en klanten evolueren waardoor ook de takenpakketten van de OVAM wijzigen. De gewenste inzet die hiermee gepaard gaat, werd eveneens omschreven. Gelijktijdig onderzocht de OVAM of de personeelsinzet in statutair dan wel in contractueel verband kan. Zodoende waren de noodzakelijke elementen verzameld om een personeelsplan op te maken tegen eind 2007.

Deze grondige aanpak vormt het fundament voor de introductie van risicomanagement op procesniveau, voor een gestructureerde aanpak van de interne controle alsook voor een betere werking. In 2008 wil de OVAM daar werk van maken.

WAARDENPROJECT

Welke gemeenschappelijke organisatiewaarden en andere cultuurelementen zijn cruciaal om onze doelstellingen te realiseren? De OVAM-directie zocht naar een antwoord op deze vraag met als eerste resultaat: 'meer innovatie en toekomstgericht handelen door een permanente optimalisering van de organisatie, transparantie in de processen en procedures, passend leiderschap, adequate verantwoordingsplicht en naleving van centrale principes'.

De OVAM zal het waardenproject in 2008 voortzetten, het vertalen in concreet gewenst gedrag en hiertoe het nodige draagvlak creëren.

VOORUITZICHTEN 2008-2009

- Vertalen van het Strategisch Plan Externe Communicatie in een creatieve uitwerking, doelgroepgerichte communicatie en themabenedering.
- Uitvoeren van een risico-analyse, uitwerken van risicobeheer en bouwen aan een intern controlesysteem, alles kaderend in Optima.
- Meten van administratieve lasten en reductiemaatregelen voorstellen.
- Invoeren van het Vlaamse functieclassificatie- en wegingssysteem.
- Ontwikkelen van specifieke monitorings- en rapporteringssystemen voor de uitvoering van de Beheersovereenkomst en het Ondernemingsplan.
- Uitwerken van het waardenproject: van een toekomstvisie naar een cultuuromslag en van doelstellingen naar gedragsveranderingen.
- Deelnemen aan de personeelspeiling 2008 en uitwerken van een verbeterplan.
- Implementeren van het integriteitsbeleid met gerichte dilemmatrainingen en het opstarten van acties na analyse van het rapport 'Nulmeting integriteit'.
- Opmaken van het Strategisch Plan Interne Communicatie en ICT 2008-2010.
- Uitwerken van een aankoopbeleid conform het Vlaams Actieplan Duurzame Overheidsaankopen en behalen van het energiestatificatiedocument.
- Opmaken van een ontwerp - Strategisch Plan 2010-2015 ter voorbereiding van de volgende beheersovereenkomst.
- Voorbereiden MINA-plan als insteek voor de volgende Vlaamse Regering.

AFVALBEHEER

INLEIDING

Op een kwarteeuw is de wijze waarop we met afval omgaan grondig veranderd. Het beleid waar de OVAM voor staat, is continu in beweging. Waar het beleid in eerste instantie gericht was op het saneren en het opzetten van een performante infrastructuur voor het afvalbeheer, is het geëvolueerd naar preventie. Een goed uitgebouwd afvalbeheer leidt niet automatisch tot duurzame productie en consumptie. Vandaar is 'duurzaam materialenbeheer' uitgeroepen tot het actiepunt van de OVAM. Duurzaam materialenbeheer vraagt wel een maatschappelijk vernieuwingsproces, verdergaand dan het afvalbeheer en de bevoegdheden van de OVAM overstijgend. In die zin zijn partnerschappen en uitwisseling van vernieuwende ideeën meer dan ooit aan de orde. Streven naar duurzaam materialenbeheer is een boeiende uitdaging, waarbij de OVAM zich graag de rol toe-eigent van voortrekker en motor.

1 AFVALSTOFFEN IN CIJFERS

1.1 HUISHOUDELIJKE AFVALSTOFFEN

Het is duidelijk dat de programma's rond selectief inzamelen hun effect hebben. Vlaanderen is immers in Europa koploper wat selectieve inzameling van huishoudelijk afval betreft.

In de loop van 2006 daalde de totale hoeveelheid huishoudelijke afvalstoffen met 2,9% ten opzichte van 2005. We zamen met zijn allen meer dan 71% selectief in en werpen steeds minder weg. Dat is, met een aangroeiende bevolking (+0,63%) en een hoger BBP (+3%), een meer dan behoorlijk resultaat.

De doelstelling, maximum 150 kg restafval per inwoner per jaar, komt daarmee in zicht. In 2006 behaalden ruim 180 gemeenten deze norm. Gemiddeld ligt het niveau van de totale hoeveelheid restafval voor eindverwerking op 153 kg. Op dat vlak zullen we de komende jaren nog een tandje moeten bijsteken.

KRINGLOOPCENTRA

Meer en meer mensen vinden hun weg naar de kringloopcentra. De inzameling van herbruikbare goederen groeide met 10% in 2006. Dat is in totaal 40.658 ton aan goederen of 6,69 kg per inwoner. Kringloopwinkels slagen erin om bijna de helft van de ingezamelde goederen opnieuw te verkopen aan zo'n 2,8 miljoen kopers. Wat de tewerkstelling betreft, merken we dat de kringloopsector één van de belangrijkste potenten vormt in de sociale economie. De OVAM subsidieerde

in 2007 de erkende kringloopcentra met 936.000 euro. De steun aan de Koepel van Vlaamse Kringloopcentra en het project Herstelarbeid is na 10 jaar stopgezet.

1.2 BEDRIJFSAFVALSTOFFEN

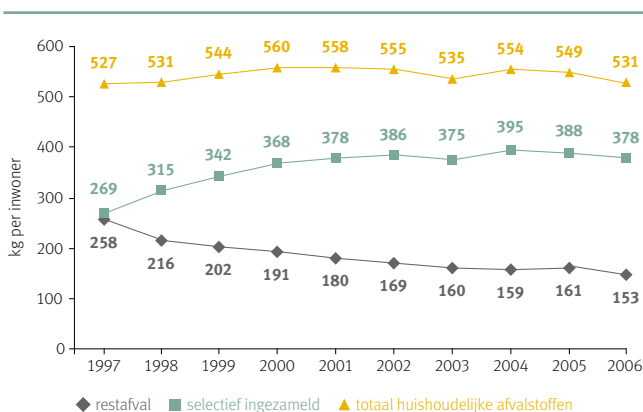
Productie van primair bedrijfsafval

Primair bedrijfsafval ontstaat uit de productie van goederen, het leveren van diensten of op het einde van hun levenscyclus. In 2005 piekte de totale hoeveelheid van primair bedrijfsafval met 24.949 kiloton, een gevolg van de stijging van bouw- en sloopafval. Het hoge aantal KMO's produceert het grootste deel van de hoeveelheid bedrijfsafvalstoffen.

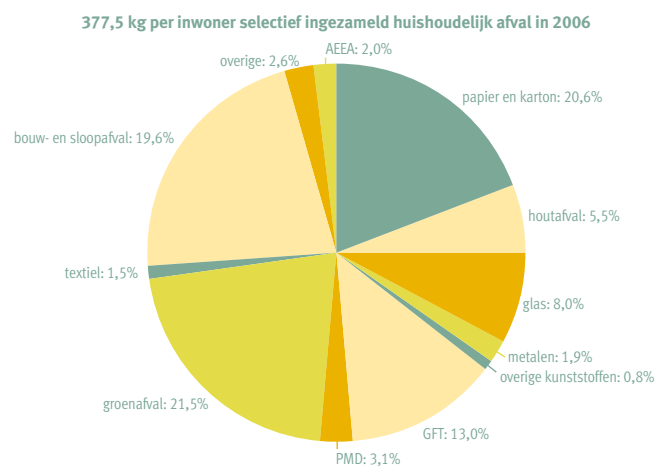
In 2005 stelden we bij de verwerking van het primair bedrijfsafval volgende verdeling over de verschillende verwerkingswijzen vast.

Conditioneren	63%	15.764 kton
Recycleren	16%	4.054 kton
Secundaire Grondstof	13%	3.174 kton
Verbranden	5%	1.339 kton
Storten	3%	628 kton

Het ziet er naar uit dat er een positieve ont koppeling is van de afvalstoffenproductie ten opzichte van het Bruto Regionaal Product. Die ont koppeling is veeleer zwak, maar ze is aanwezig en gaat in de goede richting.

Figuur 1. Evolutie van de totale hoeveelheid huishoudelijke afvalstoffen, de selectief ingezamelde hoeveelheid en het restafval uitgedrukt in kilogram per inwoner voor de periode 1997-2006 in Vlaanderen.

Figuur 2. Procentuele verdeling van de selectief ingezamelde hoeveelheid huishoudelijke afvalstoffen in Vlaanderen in 2006. 'Overige' verwijst naar autobanden, vlakglas, luiers, geneesmiddelen, dierlijk afval, klein gevaarlijk afval en herbruikbaar afval ingezameld door kringloopcentra. AEEA = afgedankte elektrische en elektronische apparatuur.

1.3 EINDVERWERKING

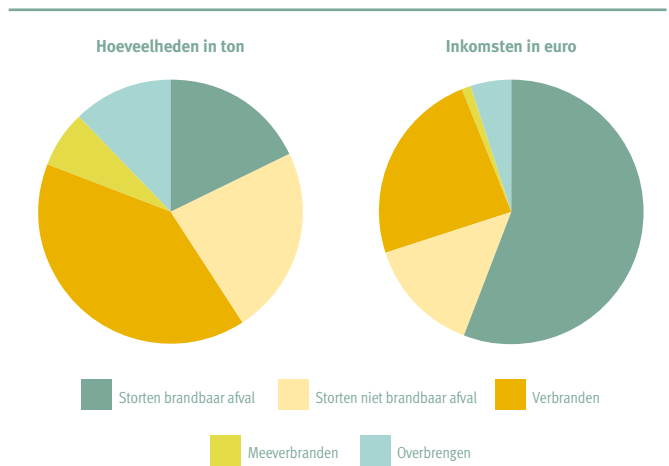
De figuur en de tabel hiernaast geven een overzicht van de verwerkte hoeveelheden afvalstoffen en de geïnde heffingen in 2007.

Sinds 1 januari 2007 is het nieuwe decreet rond milieuheffingen van kracht. Dat decreet maakt storten voor het eerst duurder dan verbranden. De kostprijsverschuiving en de afname van het te storten brandbaar afval, doet de inkomsten met 7 miljoen euro dalen.

Tarieven, capaciteiten en afwijkingen stortverboden

Wat brandbaar is, mag niet worden gestort. Dat is de regel in Vlaanderen. In 2006 daalde de aanvoer van huishoudelijk afval op de categorie 2-stortplaatsen opmerkelijk. Wel was er een lichte stijging van de aanvoer op de Vlaamse stortplaatsen. Een streng vergunningsbeleid houdt de stortcapaciteit beperkt.

Het stortverbod van huishoudelijk afval is absoluut. De hoge heffingen op het storten van brandbare afvalstoffen werken ontradend. Toch staat de Vlaamse overheid nog afwijkingen toe op het stortverbod van brandbare bedrijfsafvalstoffen en recyclageresidu's. Als blijkt dat de verbrandingscapaciteit ontoereikend is, mag in 2008 maximum 485.500 ton worden gestort. In 2007 was dat nog 520.500 ton.

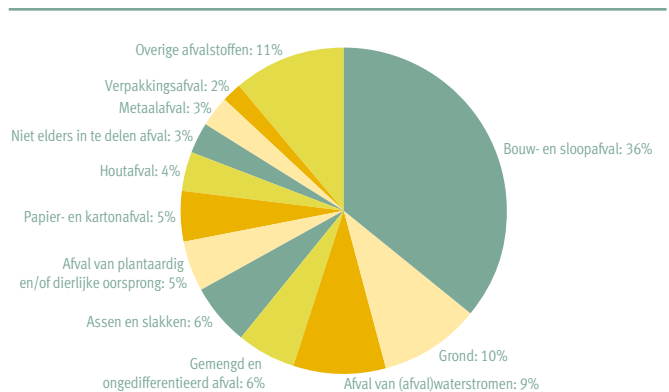

	hoeveelheden in ton	inkomsten in euro
storten brandbaar afval	754.586	24.575.547
storten niet-brandbaar afval	947.828	6.260.056
verbranden	1.738.583	10.687.730
meeverbranden	274.444	652.191
overbrengen	491.396	2.221.303

Figuur 5: Overzicht van de verwerkte hoeveelheden afvalstoffen en geïnde heffingen in 2007.

Figuur 3. Productie primair bedrijfsafval (2000-2005)

Figuur 4. Procentuele verdeling van de geproduceerde hoeveelheid bedrijfsafvalstoffen in Vlaanderen in 2005. 'Overige' verwijst naar alle afvalstoffen met een aandeel kleiner dan 2%, bijvoorbeeld textielafval, glasafval.

2 PREVENTIE

2.1 ECO-EFFICIËNTIESCANPROGRAMMA

In november 2007 ging het tweede jaar van het Eco-efficiëntiescanprogramma van start. Dit programma geeft bedrijven de mogelijkheid om gratis een eco-efficiëntiescan te laten uitvoeren. De scan maakt de deelnemende bedrijven duidelijk op welke punten verbetering mogelijk is in hun eco-efficiëntie (afval, energie, transport, management, ...). Erkende adviseurs voeren de scan uit en krijgen de opdracht om de bedrijven verder op te volgen, zes maanden en een jaar na de scan.

Het eerste jaar (2007) zijn 330 bedrijven doorgelicht. Het tweede jaar heeft de OVAM een aantal specifieke sectoren op het oog: wasserij en droogkuis, horeca, distributie en bedrijven die zelf producten ontwerpen.

Via een originele direct mailing naar meer dan 13.000 KMO's werd het Eco-efficiëntiescanprogramma extra in de kijker gezet. Eind 2007 stelden 300 bedrijven zich spontaan kandidaat voor een scan in 2008.

2.2 PRODUCTTEST.BE : MILIEUVERANTWOORDE

CONSUMPTIE EN PRODUCTGEBRUIK

De OVAM ontwikkelde een model dat organisaties toelaat om milieuverantwoord aan te kopen (www.producttest.be). Aan de hand van een aantal vragen bekomt de gebruiker een score van de milieuprestatie van een product. Deze score laat meteen een vergelijking toe tussen verschillende producten of producttypes.

Voorlopig geldt het model voor kantormaterialen en schoonmaakmiddelen. De volgende jaren zal de OVAM deze twee productgroepen aanvullen met andere producttypes.

Er zit geld verstopt in uw bedrijf

Onze adviseur spoort het **GRATIS** voor u op!

Er valt in uw onderneming nog veel winst te rapen! Dubbele winst zelfs. Winst voor uw bedrijf én voor het milieu. Wilt u die ook graag ontdekken? Onze adviseur toont u hoe, kosteloos zelfs! Met onze eco-efficiëntiescan. Reserveer hem dus snel op www.eco-efficiëntie.be

eco efficiëntie Dubbele winst voor uw bedrijf én het milieu

OVAM Ondernemings Vlaamse Milieufederatie

SCHRIJF U SNEL IN VOOR DE GRATIS ECO-EFFICIËNTIESCAN OP WWW.ECO-EFFICIENTIE.BE

2.3 MAATSCHAPPELIJK FORUM

MILIEUVERANTWOORDE CONSUMPTIE

Om het aankoopgedrag van de consument positief te beïnvloeden is het 'Maatschappelijk Forum Milieuverantwoorde Consumptie' in het leven geroepen. In dit forum brengt de OVAM de verschillende actoren samen met als opdracht: hoe kunnen we een meer milieuverantwoord consumptiegedrag creëren?

Een ruim draagvlak is vastgesteld voor het stimuleren van milieuverantwoorde consumptie. Een samenwerkingsovereenkomst tussen overheid en distributie, ondersteund door producenten, milieu- en consumentenorganisaties zal hier toe bijdragen.

2.4 ECODESIGN AWARD 07

Jaarlijks reikt de OVAM de Ecodesign Award uit aan studenten uit de richting productontwikkeling, industriële vormgeving, verpakkingontwerp en interieurvormgeving. In 2007 werkte de OVAM hiervoor samen met Design Vlaanderen, en zijn de laureaten bekendgemaakt tijdens de officiële openingszitting van de tentoonstelling 'Design doet zaken'.

In 2008 zal de OVAM de Ecodesign Awards uitbreiden naar de professionele ontwerpers, onder de naam Ecodesign Awards 08 PRO. Dit verloopt opnieuw in samenwerking met Design Vlaanderen.

Om ecodesign te promoten, vulde de OVAM haar voorbeeldendatabank aan met tal van nieuwe getuigenissen.

2.5 VLAAMS MILIEU INPUT-OUTPUT MODEL

De Vlaamse overheid wil in haar streven naar een duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen ook de milieuverstoringen als gevolg van productie en consumptie in Vlaanderen, verminderen. Daarom is de idee opgevat om een Vlaams Milieu Input-Output Model op te stellen. Dergelijke modellen maken de milieudruk van industriële sectoren helder en bieden de mogelijkheid om de milieu-impact te meten.

3 EEN PLANMATIGE AANPAK VAN HET VLAAMS AFVALBELEID

3.1 UITVOERINGSPLAN 'MILIEUVERANTWOORD BEHEER VAN HUISHOUDELIJKE AFVALSTOFFEN'

Midden december 2007 keurde de Vlaamse Regering het Uitvoeringsplan 'Milieuverantwoord beheer van huishoudelijke afvalstoffen 2008-2015' goed. Aan die goedkeuring ging een openbare inspraakprocedure vooraf. Het nieuwe uitvoeringsplan bouwt voort op de bereikte resultaten en legt verder de klemtoon op afvalpreventie en milieuverantwoord productgebruik. Vanaf 2010 moeten we driekwart van het huishoudelijk afval selectief inzamelen om een recyclageniveau van 70% te bereiken. Het uitvoeringsplan wil ook meer verantwoordelijkheid leggen bij de producenten en wil dat de afvalkost in de productprijs vervat zit. Tot slot blijkt uit het plan dat Vlaanderen bijkomend 272.000 tot 430.000 ton eindverwerkingscapaciteit nodig heeft.

Marktanalyse 'Eindverwerking huishoudelijk afval en bedrijfsrestafval in de buurregio's'

Om een zicht te krijgen op de eindverwerking in onze buurregio's (Wallonië, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Nederland, Nordrhein-Westfalen en Nord Pas-de-Calais) van huishoudelijk restafval (huisvuil, grofvuil, gemeentevuil) en categorie-2 bedrijfsafval is een marktstudie uitgevoerd. De studie onderbouwt de planning van de eindverwerking in Vlaanderen opgenomen in het uitvoeringsplan 'Milieuverantwoord beheer van huishoudelijke afvalstoffen 2008-2015' en bevestigt de internationalisering van de afvalmarkt. Ook blijkt dat elke regio een andere kijk heeft op eindverwerking en aldus reageert.

Subsidies lokale besturen

Lokale besturen krijgen van de OVAM subsidies voor het huishoudelijk afvalbeleid. In 2007 bedroegen die subsidies 5.676.745 euro. Geld dat ging naar investeringen in containerparken, diftarsystemen, veegwagens, ondergrondse inzamelsystemen en lokale preventiemaatregelen. De OVAM participeerde via subsidies ook in de aankoop van containers voor transport via binnenscheepvaart en dit in samenwerking met de NV Waterwegen en Zeekanaal.

Zwerfvuil

Zwerfvuil blijft een doorn in het oog. Daarom spitste de bewustmakingsactie in 2007 zich toe op jongeren met een interactieve campagne 'King Of Trash'. Hierbij konden jongeren via een website filmpjes over zwerfvuil insturen en zelf suggesties doen om dit probleem aan te pakken. Advertenties in jongerenbladen en een televisiespot maakten duidelijk dat zwerfvuil echt niet kan.

Intussen is het project 'indevuilbak' meer en meer ingeburgerd en is de website (www.indevuilbak.be) uitgegroeid tot een kennis- en ondersteuningscentrum voor vele gemeenten om zwerfvuil uit het straatbeeld te bannen. De OVAM verdeelde al ruim 140.000 afvalzakken voor schoonmaakacties en schonk 100.000 euro aan 20 lokale zwerfvuilprojecten.

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST

De Vlaamse Regering keurde op 21 december 2007 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten en provincies goed voor de periode 2008-2013. In die overeenkomst is bodem een nieuw thema en is het milieuverantwoord productgebruik niet langer gekoppeld aan het thema afval. De gemeenten kunnen intekenen op twee niveaus: de basis en het onderscheidingsniveau. Bovendien kan de gemeente ook projectmatig rond de verschillende thema's werken.

3.2 MILIEUVERANTWOORD MATERIAALGEBRUIK EN AFVALBEHEER IN DE BOUW

De Vlaamse Regering keurde begin juli 2007 het Uitvoeringsplan 'Milieuverantwoord materiaalgebruik en afvalbeheer in de bouw' goed. Dat plan geldt voor de periode 2007-2010 en focust op het beheer van materiaal- en afvalstromen in de bouwsector, zodat bouwmaterialen milieuvriendelijker worden en hergebruik nog meer aan de orde is. Vlaanderen herwint nu al meer dan 85% van het bouw- en sloopafval als nuttige grondstof en staat hiermee aan de Europese top. Via vijf projecten wil de OVAM zich richten tot het volledige ketenbeheer en niet enkel op het ontstaan van de afvalstroom.

3.3 BAGGER- EN RUIMINGSSPECIE

De OVAM rondde het openbaar onderzoek af in het kader van het Uitvoeringsplan 'Bagger- en ruimingsspecie' en maakte het definitief verslag over aan de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW).

Het CIW zorgt voor de goedkeuring van het uitvoeringsplan. Om de twee jaar zal de werkgroep bagger- en ruimingsspecie van het CIW, onder voorzitterschap van het departement van Mobiliteit en Openbare Werken, een voortgangsrapport opstellen.

3.4 TOENEMENDE AANDACHT VOOR SLIBVERWERKING: VOORTGANGSRAPPORT 2005-2007

Eind 2002 gaf de Vlaamse Regering het startsein voor een structurele aanpak van de slibproblematiek. Het overlegplatform, waarin alle actoren aanwezig zijn, ziet toe op de uitvoering ervan. Om de twee jaar maakt de OVAM een tussentijdse balans op over onder andere de hoeveelheid slib en kwaliteit.

Het slibplan leidde in 2007 tot extra investeringen in eindverwerkingscapaciteit, onder meer in een warmtekrachtcentrale (WKK) voor de verbranding van papierslib en houtafval.

3.5 ORGANISCH-BIOLOGISCH AFVAL 2006-2007

Het Uitvoeringsplan 'Organisch-Biologisch Afval' legt een tweejaarlijkse voortgangsrapportering op waarbij de OVAM een stand van zaken schetst inzake evoluties en tendensen rond GFT-afval, groenafval en organisch-biologische bedrijfsafvalstoffen. Voor GFT- en groenafval, zet de OVAM de selectieve inzameling en de integrale ketenbewaking, van de verwerking tot en met de afzet, via de Vlaamse Compostorganisatie (Vlaco vzw) voort. Tegen 2015 moet 42% van de Vlaamse bevolking thuiscomposter. Momenteel is dit ongeveer 38%. Voor organisch-biologische bedrijfsafvalstoffen primeert nog steeds het belang van voedselveiligheid en traceerbaarheid.

ACTUELE INVENTARIS BIOMASSA

De OVAM heeft als taak een inventaris op te stellen van de biomassa(afval)stromen in Vlaanderen. Dit past in het Actieplan Groene Stroom. De inventaris, die een overzicht geeft van alle biomassa die beschikbaar zijn voor recyclage, vergisting en verbranding, is voor de periode 2006-2007 afgerond. Om de twee jaar zal de OVAM deze inventaris actualiseren.

3.6 RECYCLAGE EN VERBRANDING VAN (DIERLIJKE) VETTEN

De stijgende vraag naar hernieuwbare energie zorgt voor een spanningsveld tussen recyclage en energetische valorisatie. De druk om organisch-biologische afvalstromen om te zetten in energie stijgt. De OVAM verdedigt het verbrandingsverbod voor selectief ingezamelde stromen die in aanmerking komen voor recyclage, conform de uitgangspunten van het afvalstoffenbeleid. Om dit spanningsveld weg te werken, pleit de OVAM voor een breder, Europees toetsingskader. Concreet werkt de OVAM aan verschillende scenario's voor eventuele beleidsaanpassingen.

3.7 AFZETMARKT BEVORDEREN

Eind 2007 startte de OVAM een actieprogramma om de afzet van gerecycleerde materialen te bevorderen. Aan dit programma ging een grondige analyse vooraf van de afzetmarkten voor compost en digestaat, bouwstof, glas, papier en karton, metalen, kunststoffen, rubber(banden) en hout.

Het actieprogramma werkt aan een integrale benadering om zo de voordelen van recyclage maximaal te benutten. Daartoe zijn een aantal aanbevelingen geformuleerd zoals: design for recycling, hoge zuiverheidsgraad van recycleerbare materialen, stabiel en eenduidig wettelijk kader voor recyclebedrijven, gelijkheid tussen primaire grondstoffen en gerecycleerd materiaal, fiscale stimuli voor de verkoop van producten uit gerecycleerd materiaal, overheid als voorbeeld, bewustmaken van de burger van het kringloopgebeuren en bevorderen van innovatie in de verwerkingstechnologie.

3.8 WEGWIJZERS NAAR DUURZAAM AFVALBEHEER

Code van goede praktijk 'Houtafval'

In 2007 stelde de OVAM een 'Code van goede praktijk voor houtafvalverwerking' op. De code identificeert houtafval, omschrijft de acceptatieprocedure, het einddoel, de kwaliteitscontrole en de afzetmogelijkheden. Installaties die voldoen aan de regels, krijgen een kwaliteitslabel. Regelmatige controles door de OVAM zullen ervoor zorgen dat het label meer is dan een document.

'Beheer medisch afval'

De OVAM herwerkte, samen met de verzorgingssector, de overheid, de gemeenten, de intercommunales en de afvalverwerkers, de handige en gewaardeerde handleiding voor het beheer van medisch afval. Een update van het document, dat inmiddels tien jaar oud was, bleek nodig en is beschikbaar gesteld via het internet.

Maaisel, samen naar een oplossing!

Tijdens een studiedag, georganiseerd door de OVAM, stelde het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) een vademecum Bermmaaisel voor. Dit vademecum reikt handige tips aan voor zowel het ontwerpen van bermen als het beheer ervan en de verwerking van maaisel.

4 PRODUCTENTENVERANTWOORDELIJKHEID

4.1 INTERREGIONAAL SAMENWERKINGSAKKOORD VERPAKKINGSAFVAL

In 2007 is in de intergewestelijke kabinetswerkgroep, na overleg met de industrie, een akkoord bereikt over de wijzigingen van het interregionaal samenwerkingsakkoord met betrekking tot de preventie en het beheer van verpakkingsafval.

4.2 AANVAARDINGSPLICHTEN

De aanvaardingsplicht legt de verantwoordelijkheid voor de inzameling en verwerking in de afvalfase bij diegene die het product op de markt brengt. De producent kan hieraan voldoen via een individueel afvalpreventie- en afvalbeheersplan of met sectorgenoten via een milieubeleidsvereenkomst (MBO). Er geldt een aanvaardingsplicht voor afval afkomstig van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA), batterijen, loodstartbatterijen, fotochemicaliën, afgedankte voertuigen, pers- en reamedrukwerk, olie, frituurvetten en -oliën, oude en vervallen geneesmiddelen en banden.

In 2007 keurde de OVAM 6 individuele plannen goed. Wat de milieubeleidsvereenkomsten betreft, is er voor AEEA (afgedankte elektrische en elektronische apparatuur) reeds gewerkt conform de nieuwe afspraken. Ook is er een

systeem opgestart voor de inzameling en verwerking van professioneel AEEA. Voor persdrukwerk is de procedure lopende. De sector heeft reeds 40.000 stickers tegen ongewenst drukwerk verspreid.

De OVAM werkt intussen aan een verbetering van het instrument MBO. Het wetgevend kader voor aanvaardingsplichten wordt aangepast in het VLAREA.

4.3 HANDHAVING 'AANVAARDINGSPLICHTEN'

De OVAM is verantwoordelijk voor de handhaving 'Aanvaardingsplichten'. Zo organiseerde de OVAM rond de ontmanteling van AEEA een opleiding ter ondersteuning van haar controleurs en de Milieu-Inspectie.

4.4 COLLECTIEF PLAN LANDBOUWFOLIES

De producenten van landbouwfolies dienden samen met de landbouworganisaties een collectief plan in voor de inzameling en verwerking van landbouwfolies. Een eerste stap is het uitvoeren van een studie die deze stroom in kaart brengt.

5 EUROPESE DIMENSIE

5.1 ACTIEVE PARTICIPATIE VAN DE OVAM

De OVAM houdt de vinger aan de pols bij de Europese en internationale beleidsontwikkelingen en neemt actief deel aan de besprekingen in de Europese Raad en Commissie. De OVAM doet er alles aan om het Vlaams beleid de verdiende erkenning te geven op het internationaal forum – in het bijzonder bij de Europese Unie – en besteedt veel aandacht aan de implementatie van de Europese wetgeving.

Preventie moet een duidelijker plaats krijgen in het afvalstoffenbeleid. Hergebruik en recyclage verdienen voorrang op verbranding. Afvalstoffen kunnen pas uit de afvalwetgeving verdwijnen als er voldoende garanties zijn op een hoog milieubeschermingsniveau. Die uitgangspunten heeft de OVAM verdedigd bij zowel de Europese Raad als het Europees Parlement in de herziening van de kaderrichtlijn afval. En met succes. De nieuwe kaderrichtlijn zal nog meer aandacht hebben voor preventie, hergebruik en recyclage dan de huidige. Er komt meer duidelijkheid over de vraag wanneer materialen niet (langer) als afvalstoffen beschouwd worden. Toch zal pas in de loop van 2008 duidelijk worden hoe de nieuwe kaderrichtlijn er zal uitzien en in welke mate de verschillen in opvatting tussen Raad en Parlement weggewerkt worden.

Omdat in de loop van 2007 de nieuwe Verordening op de overbrenging van afvalstoffen van kracht werd, organiseerde de OVAM opleidingen voor bedrijven en inspectiediensten en plaatste ze een handleiding online.

Voor de implementatie van de Richtlijn Batterijen, legt de OVAM de lat hoog. De OVAM wil meer preventie door de promotie van herlaadbare batterijen en wil minstens 45% van alle gebruikte batterijen inzamelen.

Tot eind 2009 hebben de Europese lidstaten de tijd om de Dienstenrichtlijn om te zetten in nationale wetgeving. De OVAM startte met de werkzaamheden hierrond en heeft alle erkenningssystemen die ze hanteert, grondig doorgelicht. Het onderverdelen van deze systemen op basis van de dienstenrichtlijn, bleek geen eenvoudige klus. Zijn het 'Diensten van Algemeen Belang' of 'Diensten van Algemeen Economisch Belang'? Uitgebreide oefeningen hebben geholpen om de systemen te toetsen aan de voorschriften van de richtlijn.

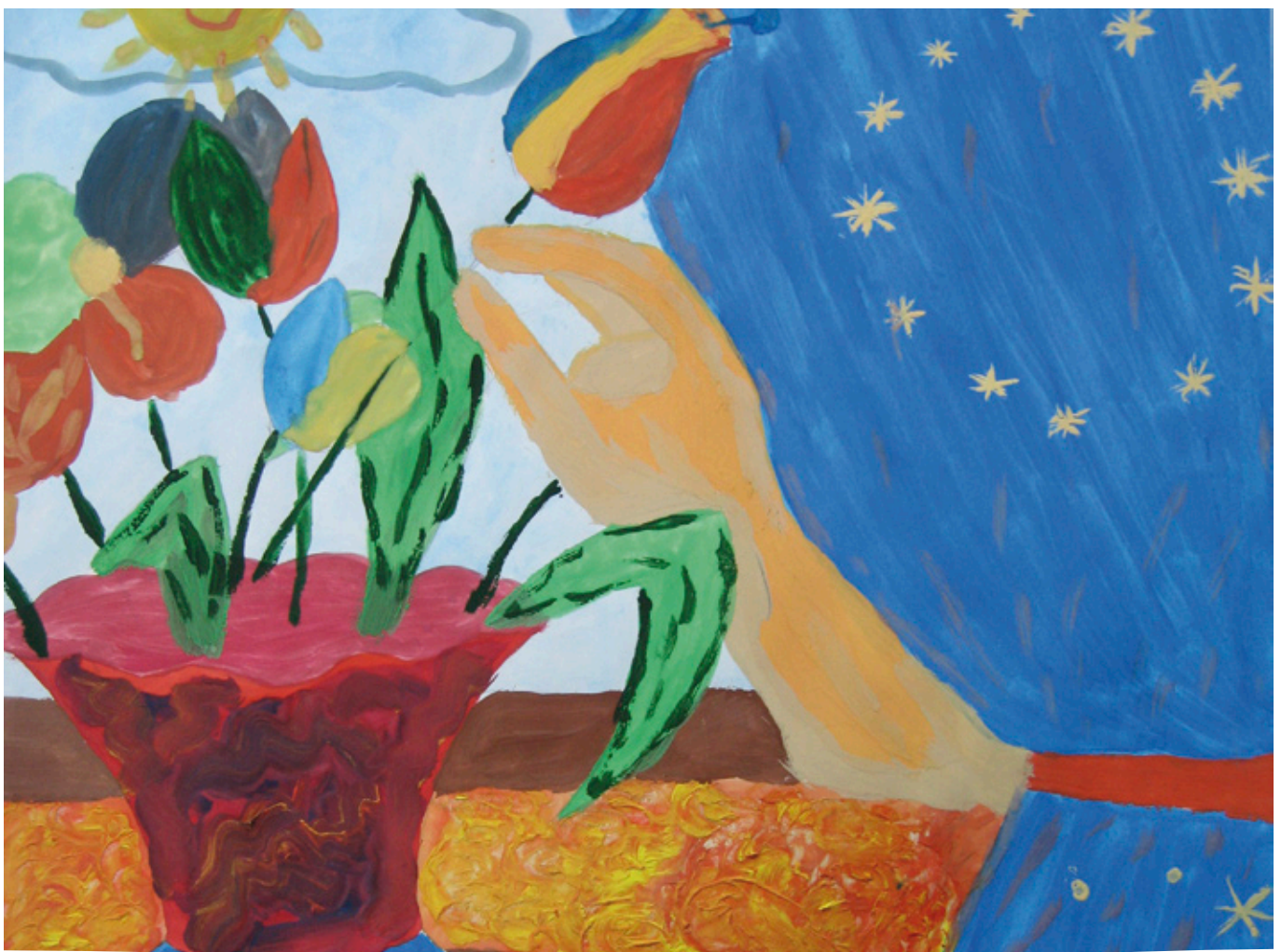
5.2 TWINNINGPROJECT BACAU (ROEMENIË)

Om de nieuwe EU-lidstaten op weg te helpen bij de implementatie van de Europese wetgeving, zijn de Twinningprojecten in het leven geroepen. De OVAM kreeg samen met het Regionaal Milieuagentschap van Toscane en de Universiteit van Athene, de Roemeense regio Bacau toebedeeld voor een project rond huishoudelijk afval. In november 2007 liep dit project af en had de OVAM gewerkt onder meer aan: 'Hoe een bewustmakingscampagne opstarten over het selectief inzamelen van huishoudelijk afval?', het beheer van organisch afval, het belang van de kwaliteit van compost en een handleiding rond afzet van recycleerbare materialen.

Voor het luik composteren is samengewerkt met de Vlaco vzw. In het kader hiervan is in een aantal scholen een compostproject opgestart. Dat resulteerde in 25 schoolcompostmeesters, in een educatieve compostkoffer, in een nieuw compostspel en in composteerhoek voor elke school.

5.3 TRANSPORTEN VAN DIERLIJKE BIJPRODUCTEN

De OVAM heeft in 2007 de volledige toegang gekregen tot het zogenaamde Trade Control and Expert System (TRACES). Dit systeem brengt de grensoverschrijdende transporten van dieren, dierlijke producten en bijproducten in kaart. De OVAM is in Vlaanderen verantwoordelijk voor de als afvalstoffen beschouwde dierlijke bijproducten.

6 DUURZAAM MATERIALENBEHEER: KOMPAS VOOR DE VERRUIMING VAN HET AFVALBEHEER

Een integrale kijk op de afval- en materiaalketen is onontbeerlijk om een blijvende oplossing te vinden voor het afvalvraagstuk. Afvalbeheer grijpt in op het einde van de keten, wanneer materialen afval geworden zijn. Het is echter veel logischer en vollediger om de materialenketen van een dienst of product als één geheel te beschouwen. De inzet van grondstoffen, de heersende productie- en consumptiepatronen, het sluiten van materiaalkringlopen, ... bepalen immers mee het afvalvraagstuk.

Het huidige afvalbeheer mag dus niet op zichzelf blijven bestaan, maar moet zijn blik verruimen naar duurzaam materialenbeheer.

De OVAM volgt deze evolutie op de voet, onder meer door het internationale en Europese beleid terzake op te volgen, maar ook door het huidige Vlaamse afvalbeleid stapsgewijs te verrijken met nieuwe inzichten. Denken we bijvoorbeeld maar aan de Eco-efficiëntiescan, de initiatieven rond eco-design, het Maatschappelijk Forum Milieuverantwoorde Consumptie of het nieuwe Uitvoeringsplan 'Milieuverantwoord materialengebruik en afvalbeheer in de bouw'.

Maar we denken ook verder. Naast deze verruiming van het gangbare afvalbeleid, onderzoekt de OVAM ook hoe we op langere termijn de overgang of transitie naar een duurzaam

materialenbeheer kunnen realiseren. De OVAM riep het Vlaams Transitienetwerk Duurzaam Materialenbeheer in het leven om samen met partners, uit alle geledingen van de maatschappij, naar oplossingen te zoeken.

Met het Vlaams Netwerk Duurzaam Materialenbeheer (Plan C), wil de OVAM samen met een aantal innovatieve koplopers (overheid, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en tussenschakels) de kansen inschatten die duurzaam materialenbeheer biedt voor Vlaanderen. Een aantal prioritaire thema's zijn vastgelegd en er is een transitienetwerk opgericht met een zestigtal deelnemers. Die groep heeft intussen voor een aantal thema's toekomstbeelden uitgewerkt en een eerste set van mogelijke oplossingen voorgesteld.

VLAAMS TRANSITIENETWERK
DUURZAAM MATERIALENBEHEER

PLAN C

Verder denken. Durven doen.

VOORUITZICHTEN 2008-2009

- Zorgen voor een doorstart van het transitieproces duurzaam materialenbeheer. Het voortbestaan van het transitieproces garanderen door ondersteuning, organisatiestructuur, financiering en communicatie.
- De Vlaamse Regering beslist over de milieubeleidsovereenkomsten AEEA, afgewerkte olie, oude en vervallen geneesmiddelen, persdrukwerk en reclaimedrukwerk. Opstarten van de onderhandelingen over de verlenging van de MBO's batterijen, afvalbanden, afgedankte voertuigen en zaklampen.
- Voortzetten van het Eco-efficiëntiescanprogramma door het uitvoeren van 330 eco-efficiëntiescans.
- Uitreiken van de Ecodesign Award 08 PRO voor de professionele ontwerper in combinatie met de Henry van de Velde Labels van Design Vlaanderen.
- Opstarten van een proefproject 'milieuverantwoorde consumptie' in de distributiesector.
- Aanleveren van bouwstenen voor een nieuw subsidieprogramma inzake eco-efficiëntie.
- Intensiveren van het zwerfvuilbeleid gebaseerd op bewustmaking, infrastructuur en handhaving.
- Verder uitvoeren van de acties opgenomen in het actieprogramma 'Afzetmarkt voor gerecycleerde materialen bevorderen'. Evalueren van de regelgeving overbrengers en secundaire grondstoffen.
- Starten met de implementatie van de nieuwe Kaderrichtlijn Afvalstoffen.
- Biomassa(-afval): omgaan met het spanningsveld materiaalrecyclage versus energierterugwinning.
- Aanmoedigen van het gebruik van gecertificeerd afvalhout in kleinschalige verbrandingsinstallaties.
- Starten met de realisatie van een aantal projecten van het uitvoeringsplan 'Milieuverantwoord materiaalgebruik en afvalbeheer in de bouw'.
- Bewaken van de afbouw van het verlaagd tarief voor het storten van recyclage residu's, onder meer door het uitvoeren van pro actieve controles op de toepassing van het nieuwe verlaagd tarief voor residu's van gekeurde puinbrekers.

BODEMSANERING

1 BELEIDSEVOLUTIES

In de loop van 2007 heeft de OVAM zich ingezet om het nieuwe decreet rond bodemsanering en – bescherming in uitvoeringsbesluiten te gieten. Hierdoor kon de Vlaamse Regering op 14 december 2007 het bijhorende uitvoeringsbesluit goedkeuren. Deze nieuwe Vlarebo treedt op 1 juni 2008 in werking. De nieuwe regelgeving zal de preventie van bodemverontreiniging doeltreffender maken, de aanpak van de verontreiniging beter integreren in de bedrijfsprocessen en een aantal knelpunten uit de vroegere regelgeving uit de wereld helpen.

2 DATABEHEER BODEM

2.1 BODEMATTESTEN

Een bodemattest is verplicht voor iedereen die een overdracht van gronden wil. De OVAM overhandigt zo'n bodemattest uiterlijk een maand na de aanvraag; tenzij het om een risicoground gaat, dan is de afleveringstermijn maximum twee maanden. Is de grond onderzocht of opgenomen in het register van verontreinigde gronden, dan staat dit op het attest, zoniet spreken we van een blanco attest. In 2007 leverde de OVAM 199.878 attesten af, dat is iets meer dan in 2006.

2.2 REGISTER VAN VERONTREINIGDE GRONDEN

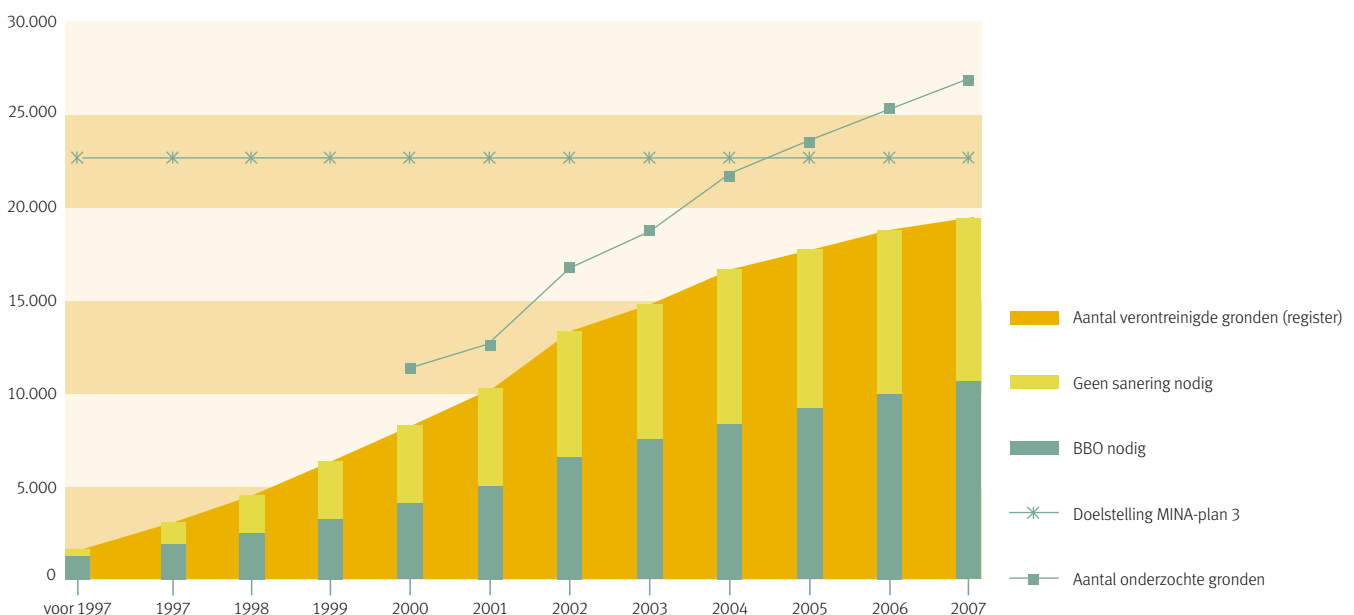
Volgens schattingen zijn 76.200 gronden mogelijks verontreinigd. Zo'n 35% (ca. 27.000 gronden) werden hiervan onderzocht en 19.588 waren verontreinigd. Deze gronden werden opgenomen het register van verontreinigde gronden. Sanering is niet voor alle gronden aan de orde. Van de 19.588 gronden waren in 10.545 gevallen verdere acties noodzakelijk.

Naast het register heeft de OVAM ook een databank van gronden die potentieel verontreinigd kunnen zijn omdat er bodembedreigende of risicoactiviteiten plaatsvinden of -vonden. Deze databank wordt op termijn vervangen door de gemeentelijke inventaris.

2.3 MISTRAL

Om de werking van de eenheid Bodembeheer binnen de OVAM te verbeteren, is het project Mistral opgestart. Dit project concentreert zich op de standaardisering en uniformisering van de gegevensuitwisseling en op efficiëntieverbetering die moet leiden tot minder administratieve lasten. Het project heeft ook aandacht voor de informatie-uitwisseling met de gemeenten waardoor meer en betere informatie omtrent risicogronden beschikbaar wordt. Met de inwerkingtreding van het Vlarebo, op 1 juni 2008, komt deze toepassing in gebruik.

Onderzochte gronden versus gronden opgenomen in het register van verontreinigde gronden

3 DE AANPAK VAN RISICOGRONDEN

3.1 BODEMONDERZOEK

Bij het stopzetten van een risicoactiviteit of het overdragen van een risicogrond, is een Oriënterend Bodemonderzoek (OBO) nodig. Zo'n onderzoek moet ook periodiek gebeuren bij de uitvoering van bepaalde risicoactiviteiten.

Blijkt uit dit onderzoek dat er aanwijzingen zijn voor verontreiniging van bodem en grondwater, dan kan de OVAM aanmanen tot het uitvoeren van een Beschrijvend Bodemonderzoek (BBO). Komt de betrokkene zijn verplichtingen niet of onvoldoende na, of kan hij/zij zich vrijstellen, dan zal de OVAM ambtshalve optreden.

De OVAM investeert in de kwaliteit van bodemonderzoeken en heeft daartoe extra controles laten uitvoeren door een erkend deskundige.

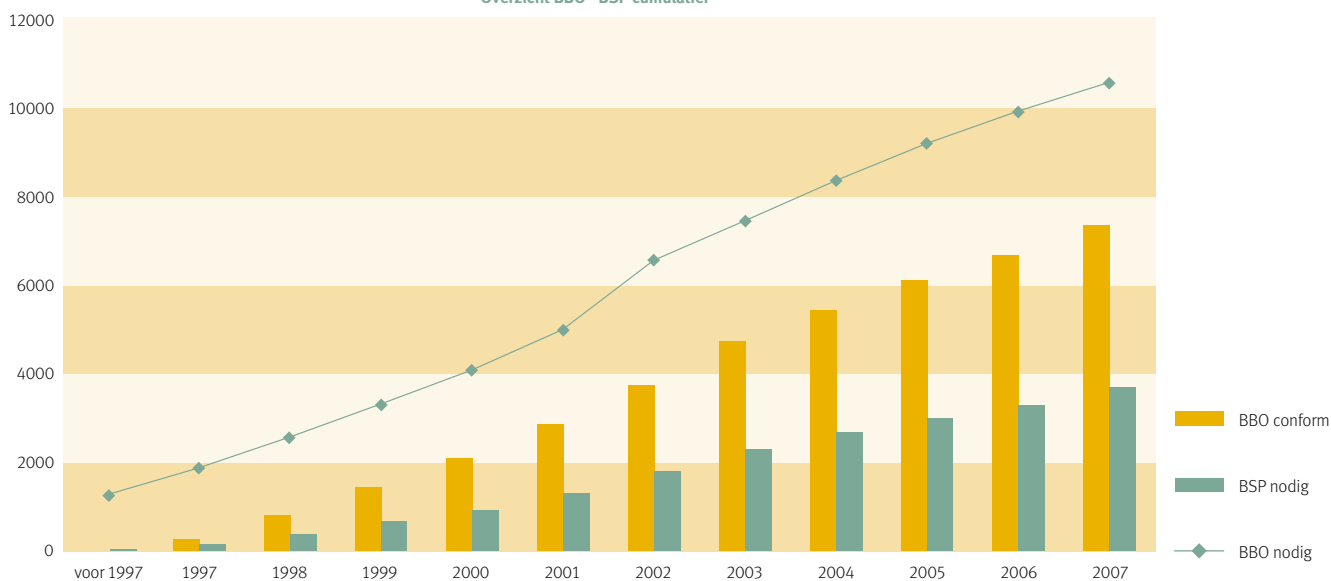
In 2007 liepen 22 aanvragen tot versnelde overdracht (artikel 48 van het bodemsaneringsdecreet) binnen bij de OVAM. Het merendeel is hiervan goedgekeurd. Dat komt omdat de aanvrager zich op voorhand beter geïnformeerd heeft over de voorwaarden waaraan hij of zij moet voldoen.

Saneren moet binnen een door de OVAM vooropgestelde termijn. Gebeurt dit niet dan kan de OVAM de saneringsplichtige in gebreke stellen. De OVAM probeert om de selectie van dergelijke dossiers meer te coördineren zodat ze enerzijds een consequent beleid kan voeren en anderzijds de afdeling IVS (Interventie, Verwijdering en Sanering) de mogelijkheid geeft om een degelijke budgettaire planning op te maken.

In de loop van 2007 heeft de OVAM in een honderdtal dossiers de procedure opgestart die voorafgaat aan een ingebrekestelling. In datzelfde jaar werden een twintigtal dossiers geselecteerd voor ambtshalve sanering.

Overzicht BBO - BSP cumulatief

3.2 BODEMSANERINGEN

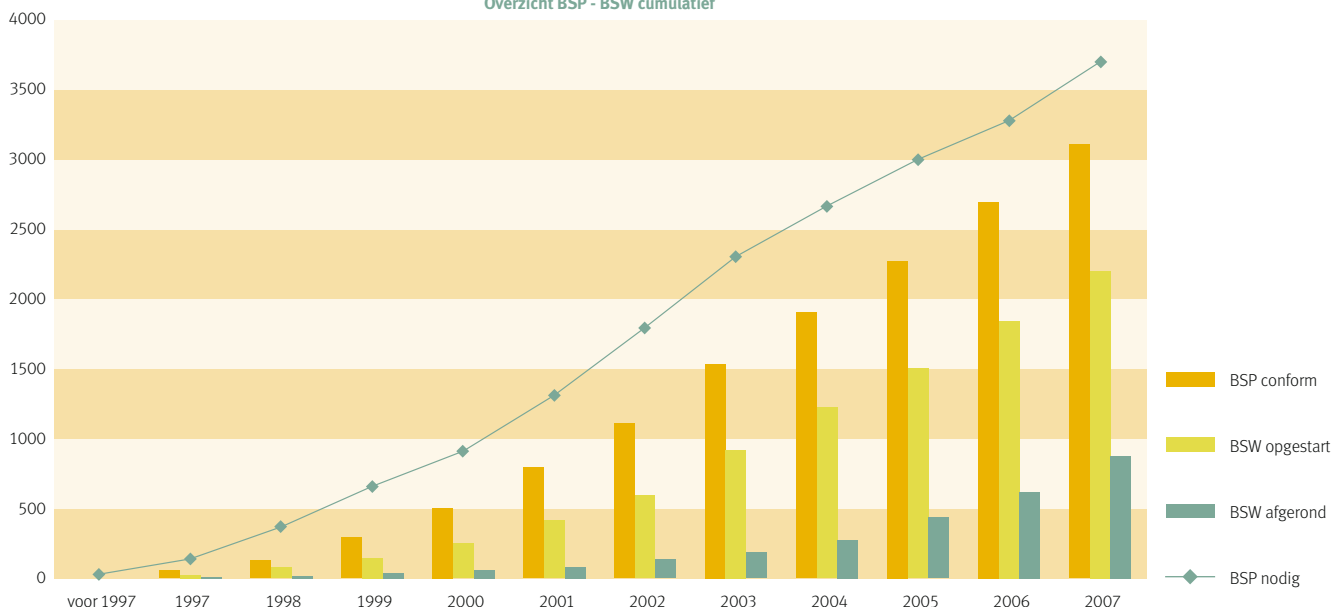
In geval van sanering zal de OVAM de betrokkene binnen de 3 maanden een conformiteitsattest voor het bodemsaneringsproject afleveren. Dat attest omvat meteen de nodige vergunningen om met de werken te beginnen. Na uitvoer is er een controle en levert de OVAM de eindverklaring.

In de periode 1997-2007 schreef de OVAM 875 eindverklaringen voor in totaal 3179 ingediende bodemsaneringsprojecten. Dat betekent dus dat nog 2304 saneringsprocedures lopende zijn. 2007 was een druk jaar voor bodemsaneringen. Op 361 locaties werd een project opgestart en in datzelfde jaar leverde de OVAM 257 eindverklaringen af.

3.3 FINANCIËLE ZEKERHEDEN EN EENZIJDIGE VERBINTENISSEN

In 2007 heeft de OVAM 191 eenzijdige verbintenissen aangegaan, dat is 4% minder dan het jaar daarvoor. Om verbintenissen te garanderen, moet de saneringsplichtige financiële zekerheden stellen, behalve indien Bofas de werken zal uitvoeren. De OVAM heeft momenteel 943 eenzijdige verbintenissen in beheer waarbij voor ruim 378 miljoen euro aan financiële zekerheden werden gesteld.

Overzicht BSP - BSW cumulatief

4 PRIORITEITEN

4.1 VAN BODEMSANERING NAAR HERONTWIKKELING:

DE BROWNFIELDS

De ontwikkeling van brownfields, verlaten en onderbenutte industriële sites, blijft een prioriteit. Het geeft Vlaanderen de kans om schaarse open ruimte te vrijwaren en kankerplekken of verloederde zones te herwaarderen. De OVAM heeft een belangrijke financiële inbreng in dergelijke projecten omwille van de ambtshalve saneringen. Dat was in 2007 het geval voor: Asphaltco (Asse), PCN (Nieuwpoort) en Peeters-Beulens (Vilvoorde).

In Asse is het fabrieksterrein van Asphaltco gefaseerd gesaneerd, en kreeg de stortplaats zelfs een recreatieve nabestemming. De ringweg die over het terrein loopt ontsluit de aanwezige industrieparken en verbetert de leefbaarheid. Milieu en economie gaan met de sanering hand in hand.

Bij de sanering van PCN Nieuwpoort is eveneens rekening gehouden met de bestemming, nl. een woonfunctie. De afvalhopen werden afgevoerd en de – met zware metalen – verontreinigde grond wordt afgegraven.

Ook in Vilvoorde is de OVAM actief in het herontwikkelingsproject Watersite-Startregio, waarbij het voormalige fabrieksterrein Peeters-Buelens wordt omgezet in woongebied. De bodem, vervuild met minerale olie, VOCl's en zware metalen, wordt afgegraven, ook het grondwater is aangetast. Om het plaatselijk verkeer niet extra te belasten, heeft de OVAM gekozen voor transport per schip.

In Sint-Niklaas, meer bepaald in de Zwijgershoek, heeft de OVAM in overleg met het stadsbestuur en de bouwheer van de verzorgingsinstelling, ervoor gezorgd dat de verontreinigingspluim bij de bouwwerken beperkt blijft. In een latere fase zal de OVAM de volledige site saneren.

Soms is de inbreng van de OVAM veeleer ondersteunend. Zeven gemeenten kregen in 2007 financiële steun toegezegd voor de opmaak van een saneringsplan rond een brownfieldproject. Het zijn Begijnendijk ('De Sleutel'), Buggenhout ('Alvat'), Kluisbergen ('De Waele'), Mechelen ('Het Zegel'), Ronse ('De nieuwe Leie'), Sint-Truiden ('Nieuw stationskwartier') en Gent ('Site Gasmeterlaan'). De OVAM zette ondersteunende stappen in enkele regionale projecten zoals Willebroek-Noord, Vilvoorde-Machelen en gaf invulling aan de samenwerking met Solva – intergemeentelijk samenwerkingsverband – rond de site Schotte (Aalst).

4.2 WOONZONES

De tijd en energie die de OVAM in een consequent woonzonebeleid heeft geïnvesteerd, rendeert. Gemeenten als Zwijndrecht, Wijnegem en Mechelen hebben een bodemonderzoek in woonzones opgestart en nog andere gemeenten reageerden positief op een soortgelijke oproep van de OVAM. De financiering van de onderzoeken loopt uiteen, hetzij volledig door de OVAM, volledig door de gemeente of via een verdeelsleutel. Feit is dat door deze manier van werken 230 particuliere eigenaars vrijgesteld worden van de verplichting om bij overdracht een oriënterend bodemonderzoek uit te voeren.

De OVAM legde meteen ook de fundamenteën voor een woonzonebeleid. In de gemeenten Brecht, Niel, Sint-Truiden, Meise en Bornem is al een aanvang genomen met dit beleid en zullen de eigenaars van zo'n 397 percelen vrijgesteld worden van een onderzoeks- en saneringsplicht.

De OVAM is ook overgegaan tot het verwijderen van asbestafval op ruim 400 privé-terreinen verspreid over de gemeenten Kapelle-op-den-Bos, Willebroek, Mechelen, Meise, Puurs, Londerzeel, Grimbergen en Sint-Amands. Dit gebeurde in samenwerking met de gemeenten en het bedrijf Eternit. Na het ontgraven van de asbesthoudende draailingen zijn de terreinen in hun functie hersteld. Bijna continu zijn luchtmetingen uitgevoerd om erover te waken dat de veiligheidsnormen inzake asbestvezels gerespecteerd werden.

4.3 COMPLEXE VERONTREINIGING

Niet alles is altijd even mooi afgebakend. Een complexe verontreiniging loopt immers over de perceelsgrenzen heen. In dergelijke gevallen treedt de OVAM op om dossiers uit het slop te trekken, als bemiddelaar of als rechter om de saneringsplicht vast te leggen. In 2007 is het project 'Nijverheidszone Begijnenmeers' (Liedekerke) opgestart. Hierbij hebben de gemeente Liedekerke, de 25 ondernemingen die in de industriezone actief zijn en de Vlaamse Regering een overeenkomst gesloten tot het uitvoeren van een bodemonderzoek op de voormalige stortplaats.

4.4 WATERBODEMS

Tegen 2015 moet het grond- en oppervlaktewater een goede chemische en ecologische toestand bereiken. Dat staat in de Europese Kaderrichtlijn Water en daarvoor is sanering van de waterbodem noodzakelijk. Vlaanderen heeft in 2006 een decreet goedgekeurd waarin een specifieke regeling rond onderzoek en sanering van de waterbodem is opgenomen. In de loop van 2007 heeft de OVAM gewerkt aan concrete maatregelen om de doelstelling tegen 2015 te bereiken.

4.5 CADMIUMPLAN

Nadat begin 2006 het Actieplan Cadmium Vlaanderen van start was gegaan, op initiatief van de Vlaamse ministers van Leefmilieu en Welzijn, heeft de OVAM in dit plan een belangrijke bijdrage geleverd. Rond de voormalige zink-smelterij 'Maatheide' in Lommel heeft de OVAM op 106 privéterreinen de zinkassen verwijderd. Tegelijk zijn de voorbereidingen getroffen voor het verwijderen van de zinkassen op de schoolterreinen in de buurt van Overpelt en Balen. Umicore heeft in de woonwijken rond de fabrieksterreinen van Overpelt en Balen alleszins de zinkassen versneld verwijderd. En de OVAM neemt een voortrekkersrol in het zoeken naar een oplossing voor de aanwezigheid van zinkassen op zowel openbare als privé domeinen.

Binnen het Actieplan Cadmium Vlaanderen is er ook aandacht voor biomonitoring en milieumetingen in de Noorderkempen. De OVAM heeft hierin zijn steentje bijgedragen en de resultaten zijn midden 2008 bekend. Rond de teelt van groenten en landbouwgewassen in de regio verstrekt de OVAM advies, en kijkt ze ook uit naar interessante vervangteelten zoals energiegewassen.

5 OPTIMALISERING VAN BODEMSANERING

5.1 BEDRIJFSSPECIFIEKE OVEREENKOMSTEN

De OVAM biedt bedrijven en andere saneringsplichtigen de mogelijkheid om een Bedrijfsspecifieke Overeenkomst (BSOK) af te sluiten. Het voordeel van een BSOK is dat de saneringsplichtige afspraken kan maken over de spreiding van de werken en dus ook de kosten. In 2007 sloot de OVAM drie van dergelijke overeenkomsten: Tessengerlo Chemie, Colruyt en Electrabel. Met de NMBS sloot de OVAM eerder al een BSOK, daarin is – net zoals bij alle overeenkomsten – om de zes maanden een opvolging voorzien door een begeleidingscomité.

5.2 VLABOTEX

De Vlaamse Regering kan door een wijziging van het decreet activiteiten aanduiden waarvoor de exploitant jaarlijks een bodempreventie- en bodembeheersplan (BPBP) moet opstellen. Voor die activiteiten kan de Vlaamse Regering ook een bodemsaneringsorganisatie erkennen. Zo'n organisatie neemt de verplichting tot het opstellen van een individueel BPBP over en kan een sectoraal bodempreventie- en bodembeheersplan opstellen. De saneringsplichtige kan ook een overeenkomst sluiten met de bodemsaneringsorganisatie voor de overname van de saneringsplicht bij historische sectorspecifieke verontreiniging. Dit is meer een kwestie van solidariteit binnen de sector die aldus de kosten voor een sanering over de leden verdeelt.

Belangrijke opdrachten voor de bodemsaneringsorganisatie is voorkomen en beheersen van verontreiniging. Bovendien eist de overheid dat de organisatie het onderzoek naar innovatieve saneringsmethodes opvolgt en stimuleert.

De droogkuissector is als eerste in dit systeem gestapt en midden september 2007 is Vlabotex erkend als bodemsaneringsorganisatie. Zij zal de historische verontreiniging met droogkuisproducten – dit wil zeggen alle verontreinigingen ontstaan voor 29 oktober 1995 – aanpakken via een bodemsanering en dit voor een forfaitaire jaarlijkse bijdrage gedurende 30 jaar. Recentere verontreinigingen vallen volledig ten laste van de aanvrager. Vlabotex verwacht zo'n 350 aanvragen en de Vlaamse overheid heeft voor de saneringen een jaarlijkse subsidie uitgetrokken van anderhalf miljoen euro en dit 30 jaar lang.

5.3 BOFAS

De oprichting van BOFAS vzw (Bodemsaneringsfonds voor tankstations) in 2004 was het startsein voor de alternatieve financiering van de sanering van benzinstations in België. BOFAS heeft in Vlaanderen 1.739 aanvragen tot tussenkomst goedgekeurd, waarvan het er 699 in eigen beheer uitvoert.

De OVAM werkt nauw en constructief samen met BOFAS vzw om alle dossiers rond te krijgen. In 2007 heeft BOFAS 77 bodemsaneringswerken opgestart. In 58 andere dossiers werden de eerder opgestarte werken voortgezet. Tien dossiers werden afgerond en daarvoor heeft de OVAM een eindverklaring afgeleverd.

Midden september 2007 werd de wijziging aan het samenwerkingsakkoord een feit. Hierdoor kan men opnieuw gedurende zes maanden bijkomende aanvragen tot tussenkomst indienen bij BOFAS. Om alle tankstations, die gesloten zijn, de kans te geven zich aan te melden bij BOFAS, werd de datum van 31 december 1992 geschrapt. Bijgevolg kan voor elk voormalig tankstation, ongeacht de datum van stopzetting van de exploitatie, een aanvraag ingediend worden bij BOFAS.

6 GRONDVERZET: REGELGEVING HERVORMD

Midden december 2007 heeft de Vlaamse Regering de hervormde regeling voor het gebruik van uitgegraven bodem goedgekeurd. In grote lijnen komen de wijzigingen van de grondverzetregeling neer op:

- aanpassing van de voorwaarden voor hergebruik;
- gebruik van uitgegraven bodem in bouwkundige toepassingen en vormvaste producten;
- aanduiding van de grondwerken;
- invulling geven aan het begrip traceerbaarheid.

7 ERKENDE BODEMSANERINGSDESKUNDIGEN

Een erkend bodemsaneringsdeskundige is verantwoordelijk voor de uitvoering van bodemonderzoeken, saneringen en opvolging van de werken. Eind 2007 waren er 87 deskundigen. De afgelopen jaren heeft de OVAM 53 personen goed bevonden voor het uitvoeren van grondwatermodellering. Zij slaagden in een schriftelijke proef en kunnen bijgevolg optreden als expert en de resultaten van de grondwatermodellen interpreteren.

8 GROOTSCHALIGE PROJECTEN

8.1 UMICORE

De Vlaamse overheid, de OVAM en Umicore hebben een overeenkomst gesloten waarbij aanpak van de historische bodemverontreiniging rond de vier vestigingen van Umicore definitief geregeld wordt. Umicore zal de bodem saneren van de betrokken bedrijfsterreinen alsook de omliggende woonwijken. Daarnaast leveren Umicore en de Vlaamse overheid gedurende 10 jaar een financiële bijdrage die moet helpen in de zoektocht naar een oplossing voor de problematiek van zware metalen. Umicore heeft intussen 11 bodemsaneringsprojecten bij de OVAM ingediend waarvan er 9 in uitvoering zijn.

Gemeente	Wijk	Sanering
Hoboken	Moretusbrug	709 percelen in 2007
Balen		146 percelen in 2007 - versnelde verwijdering zinkassen (Actieplan Cadmium Vlaanderen)
Overpelt		89 percelen in 2006 - versnelde verwijdering zinkassen (Actieplan Cadmium Vlaanderen)
Lommel	Maatheide	106 percelen in 2007
Olen	Bankloop	40 percelen in 2007

In Overpelt en Balen startte de OVAM in 2007 met de voorbereidingen rond de verwijdering van zinkassen op de schoolterreinen.

Het saneren van de Bankloop was een complexe operatie, omdat uit voorafgaand onderzoek bleek dat oever en bodemslib tot vijf meter rond de beek verontreinigd waren met zware metalen en radioactieve stoffen. De OVAM diende 30.000 m² grond af te graven en op te slaan in een speciaal daartoe ingerichte stortplaats van 1,4 ha. De veiligheid en gezondheid van omwonenden en werknemers stonden bij de werken voorop en dit alles onder toezicht van een veiligheidscoördinator en stralingsdeskundige.

8.2 SANERING CARCOKE

Bij de sanering van de Carcoke-site in Zeebrugge heeft de OVAM een nieuwe stap gezet met de start van de saneringswerken onder het maaiveld. De OVAM heeft de zwaarste kernen die teer, cyanide en naftaleen bevatten, ontgraven en zal ook het Zijdelingse vaartje uitbaggeren.

9 AMBTSHALVE INTERVENTIES, VERWIJDERINGEN EN SANERINGEN (IVS)

De OVAM startte in 2007, 138 nieuwe dossiers op voor ambtshalve sanering, goed voor een totale kostprijs van 29 miljoen euro. In alle gevallen besteedt de OVAM enorm veel aandacht aan de communicatie met de omwonenden, aan hun veiligheid en die van de uitvoerders. Meestal probeert de OVAM de sanering te integreren in een breder sociaal-economische project, zoals de herbesteding van oude fabrieksterreinen, zodat het rendement maximaal is en de hinder minimaal.

Een belangrijke opdracht van IVS is de afhandeling van schadegevallen. Schadegevallen vereisen een ietwat andere aanpak, vooral een sneller optreden, en dat is mogelijk geworden door het vernieuwde bodemsaneringsdecreet. Het kent een belangrijke rol toe aan de gemeenten. De OVAM heeft voor de gemeenten een draaiboek opgesteld en een infosessie georganiseerd zodat de lokale besturen over een leidraad beschikken om schadegevallen af te handelen.

DE NUMMERING OP DE KAART VERWIJST NAAR ONDERSTAANDE DOSSIERS DE ANDERE AANDUIDINGEN VERWIJZEN NAAR DE IN 2007 NIEUW OPGESTARTE SANERINGEN.

PROJECT	GEMEENTE	ACTIVITEIT	VERONTREINIGING	KOSTPRIJS	
1	PCN Nieuwpoort	Nieuwpoort	Sanering bedrijfsterrein	Zinksulfide Loodwit	€ 2 miljoen
2	Watersite-Startregio	Vilvoorde	Sanering fabrieksterrein Peeters Buelens	Minerale olie VOCI's Zware metalen	€ 1,5 miljoen
3	Biochim	Machelen	Veiligheidsmaatregel op basis van luchtextractie	Aantasting grondwater	€ 35.000
4	Asphaltco	Asse	Sanering fabrieksterrein	PAK's Fenolen BTEX'en	€ 3,8 miljoen
5	Carcoke	Zeebrugge	Sanering Carcoke-site	Teer Cyaniden Nafthaleen	€ 5 miljoen
6	Zwijgershoek	Sint-Niklaas	Sanering bedrijfsterrein voormalige textiel fabriek	VOCI's	€ 60.000
7	Bankloop	Olen	Sanering van een nabijgelegen beek. I.s.m. Umicore	Zware metalen Radioactief radium	€ 3 miljoen
8	Lommel-Werkplaats	Lommel	Sanering van 64 percelen in woonwijk. I.s.m. Umicore	Zinkassen	€ 600.000
9	Asbesthoudende draailingen	Kapelle-op-den-Bos Willebroek Mechelen Meise Puurs Londerzeel Grimbergen Sint-Amands	Sanering van 720 percelen verspreid over de hiernaast vermelde gemeenten i.s.m. Eternit en de gemeenten Willebroek en Kapelle-op-den-Bos	Asbesthoudende draailingen	€ 3,8 miljoen

10 EUROPEES BELEID EN INTERNATIONALE SAMENWERKING

10.1 BENeKEMPEN

Het project BeNeKempen voorziet in de uitwerking van grensoverschrijdende beheers- en samenwerkingsconcepten voor de problematiek van zware metalen, specifiek voor de Kempense regio. Vlaanderen en Nederland hebben op dat vlak de vielen gelijkgesteld en een eenduidige methodiek uitgewerkt omtrent de beoordeling van gezondheidsrisico's. Er is ook duidelijkheid geschapen rond aanpak van zinkassen. Verwijdering is noodzakelijk, maar gecombineerd met cement in de fundering van asfalt- of betonwegen kunnen ze perfect hergebruikt worden zonder risico voor verspreiding. Tenslotte krijgt de professionele tuinbouwer ook een teeltadvies. Dat advies moet zorgen voor een lager cadmiumgehalte in het gewas. Toch wil de OVAM nagaan in hoeverre zo'n teeltadvies voor de landbouwer haalbaar is en economisch leefbaar.

10.2 KADERRICHTLIJN BODEM

De Europese Commissie heeft sinds 22 september 2006 een ontwerp van kaderrichtlijn Bodembescherming klaar. De OVAM heeft tijdens de discussies binnen de verschillende werkgroepen inhoudelijke ondersteuning geboden aan de Permanente Vertegenwoordiging omtrent het luik bodemverontreiniging.

10.3 BODEM OVERLEG LAGE LANDEN (BOLL)

Met 'Bodem Overleg Lage Landen' willen Nederland en Vlaanderen kennis en ervaring uitwisselen. Daartoe hebben de OVAM, Bodem+ en VROM een stuurgroep en een aantal werkgroepen opgericht. De werkgroepen buigen zich over items als: grondwater, grondverzet en bagger, regelgeving, bodemsaneringsprojecten, financiële zekerheden en procedures.

10.4 SNOWMAN

Europa heeft het project Snowman gelanceerd waarbij het een onderzoeksplatform creëert rond bodem en grondwater. Vijf projecten werden geselecteerd. In twee ervan heeft ook Vlaanderen een inbreng via het VITO en via de universiteit van Hasselt.

10.5 GEMEENSCHAPPELIJK NORMERINGSKADER VOOR SECUNDAIRE GRONDSTOFFEN EN UITGEGRAVEN BODEM

In 2007 is een afdelingsoverschrijdend project opgestart met als doel de normen omtrent hergebruik van secundaire grondstoffen en uitgegraven bodem op elkaar afstemmen.

10.6 GEÏNTEGREERDE AANPAK: HUMANE BIOMONITORING – MILIEUMETINGEN

Het Steunpunt Milieu en Gezondheid is volop bezig met het opzetten van een systeem voor humane biomonitoring. Aan dit systeem zijn tegelijk (milieu)onderzoeken gekoppeld die de oorzaak van verhoogde gehalten aan schadelijke stoffen in het lichaam blootleggen. De OVAM maakt deel uit van de stuurgroep van het Steunpunt, een consortium van universiteiten en onderzoeksinstituten.

Een soortgelijke geïntegreerde aanpak heeft de OVAM uitgevoerd in de Noorderkempen met betrekking tot de problematiek van zware metalen. Ook hier is een biomonitoringscampagne gekoppeld aan milieumetingen zodat de link tussen cadmium en arseen in het bloed en urine van mensen kon worden gelegd met concentraties van zware metalen in stof.

VOORUITZICHTEN 2008-2009

- Implementeren van het uitvoeringsbesluit Vlarebo, zoals goedgekeurd op 14 december 2007.
- Uitwerken en implementeren van Mistral.
- Afsluiten van nog andere bedrijfsspecifieke overeenkomsten.
- Uitbouwen van een fonds voor gasolietanks.
- Opstellen van een strategie voor de sanering van waterbodems.
- Invoeren van een project in Europees samenwerkingsverband over de aanpak van stedelijke bodem- en grondwaterverontreiniging met gechloreerde solventen afkomstig van droogkuisbedrijven.
- Verder ontwikkelen van alternatieve financieringsinstrumenten.
- Opstarten van ambtshalve saneringen in lokale herontwikkelingsprojecten.
- Grootschalige ambtshalve saneringen in woongebieden (zinkassen en asbestdraailingen).

KLACHTENMANAGEMENT

De OVAM vindt het belangrijk dat u voor een klacht altijd terecht kan bij uw dossierhouder. Maar zo nodig kan u contact nemen met de klachtenmanager

KLACHTENMANAGER OVAM

Stationsstraat 110

B-2800 Mechelen

Tel 015-284 284 / Fax 015-284 279

e-mail: klachten@ovam.be

PROCEDURE

Een klacht indienen bij de klachtenmanager is eenvoudig. Het kan per gewone brief (niet aangetekend), per mail, per fax of telefonisch. De klachtenmanager start dan een onafhankelijk onderzoek en zoekt naar een oplossing.

Welke gegevens dient u in uw brief of e-mail te vermelden?

- uw naam, adres en telefoonnummer;
- wanneer u telefonisch te bereiken bent;
- een omschrijving van de feiten van de klacht en het tijdstip waarop deze hebben plaatsgevonden;
- de reden waarom u daarover klaagt;
- de reactie of het antwoord op deze klacht door de bevoegde afdeling of dossierbehandelaar.

De klachtenmanager stuurt u binnen de 10 dagen een ontvangstmelding. Het onderzoek duurt maximaal 45 dagen, afhankelijk van de moeilijkheidsgraad van de klacht. U ontvangt een antwoord binnen deze termijn. Wanneer u bij de klachtenmanager een klacht indient, start deze een onafhankelijk onderzoek. Er wordt niet alleen gezocht naar een individuele oplossing voor uw probleem; door uw klacht draagt u ook bij tot een betere dienstverlening.

In de loop van 2007 ontving de klachtenmanager 37 klachten. Slechts negen hiervan werden deels of volledig gegrond verklaard. Het grootste deel van de klachten beantwoorden niet aan de strikte definitie zoals bepaald in het decreet. Vaak gaat het om vragen naar informatie en om concrete vragen naar de stand van zaken in een dossier. U kan de klachtenrapportage 2007 raadplegen op de website van de OVAM (www.ovam.be) door te surfen naar de pagina van de klachtenmanager.

COLOFON

Hoofdredacteur: Jan Verheyen

Redactieraad: Veerle De Ridder, Els Gommeren, Kristel Lammens, Peter Nagels, Anne Vandeputte, Johan Vanerom.

Copywriting: VRconsulting

Vormgeving: VRconsulting

Drukwerkbegeleiding: Karin Tielemans

Druk: De Bie

Verantwoordelijke Uitgever: Henny De Baets

STATIONSSTRAAT 110
B-2800 MECHELEN

TEL. 015/284 284
FAX 015/203 275

WWW.OVAM.BE